

**A Magyar Nemzeti Bank 22/2019. (XII.17.) számú ajánlása
a befektetési szolgáltatások nyújtásához kapcsolódóan alkalmazandó javadalmazási
politikáról és gyakorlatról**

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a befektetési szolgáltatási tevékenységet végző és a befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást (a továbbiakban: kiegészítő szolgáltatás) nyújtó vállalkozások javadalmazási politikája alkalmazásával kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése. Az ajánlás közzétételével kívánja elérni az MNB a negatív gyakorlatok kiküszöbölését és annak biztosítását, hogy a befektetési szolgáltatási tevékenységet végző és a kiegészítő szolgáltatást nyújtó vállalkozások által alkalmazott javadalmazási politika és gyakorlat összhangban álljon ezen vállalkozások kockázati profiljával, és elősegítse a hatékony kockázatkezelés érvényesülését. Az ajánlásban foglalt elvárások követése az MNB által felügyelt, a befektetési szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások alapvető érdekeit szolgálja.

A pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: MiFID) részletesen meghatározza a hatálya alá tartozó intézmények által alkalmazandó javadalmazási szabályokat és alapelveket. A MiFID 16. cikk (3) bekezdése szerint a befektetési vállalkozás hatékony szervezeti és igazgatási megoldásokat tart fenn és működtet abból a célból, hogy minden észszerű lépést megteheszen annak megelőzése érdekében, hogy a MiFID 23. cikkében meghatározott összeférhetlenség hátrányosan érintse ügyfeleinek érdekeit. Az uniós normáknak való megfelelést a magyar szabályozás a javadalmazásra vonatkozó rendelkezéseknek a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) rendelkezései közé való beemelésével biztosítja (Bszt. 110. §).

A MiFID alapján alkalmazandó javadalmazási elvekre vonatkozó előírások alkalmazása kapcsán az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (a továbbiakban: EÉPH) 2013. június 3-án iránymutatást¹ (a továbbiakban: EÉPH iránymutatás) adott ki, amelynek célja, hogy a javadalmazás területén biztosítsa a MiFID összeférhetlenségi és üzletviteli szabályainak következetes és jobb végrehajtását. Az MNB az EÉPH által megfogalmazott elvárásokat alapul véve jelen ajánlásban határozza meg a javadalmazási politikával szemben megfogalmazott elvárásait és a befektetési szolgáltatási tevékenységet végző és kiegészítő szolgáltatást nyújtó vállalkozások

¹ https://www.esma.europa.eu/system/files/force/library/2015/11/esma_2013_00580000_hu_cor.pdf

által követendő gyakorlatot. Az MNB jelen ajánlás közzétételével biztosítja az EÉPH iránymutatásban foglaltaknak való megfelelést.

Az ajánlás címzettjei a Bszt. szerinti befektetési szolgáltatási tevékenységet és kiegészítő szolgáltatást nyújtó vállalkozások:

- a) a Bszt. hatálya alá tartozó befektetési vállalkozás;
- b) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó, befektetési szolgáltatási tevékenységet végző és kiegészítő szolgáltatást nyújtó hitelintézet;
- c) a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Kbtv.) hatálya alá tartozó, a Kbtv.-ben meghatározott körben befektetési szolgáltatási tevékenységet végző és kiegészítő szolgáltatást nyújtó befektetési alapkezelő (a továbbiakban együtt: intézmény).

Az MNB az ajánlás alkalmazását elsődlegesen a lakossági ügyfelek számára nyújtott befektetési szolgáltatásokkal és kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatban várja el, de az ajánlásban megfogalmazott elvárások – amennyiben relevánsak – a szakmai ügyfelek részére történő szolgáltatások nyújtása során is alkalmazandók.

A Bszt., a Hpt. és a Kbtv. előírják a jelen ajánlás címzettjei számára, hogy olyan javadalmazási politikát és gyakorlatot alkalmazzanak, amelyek elősegítik a hatékony és eredményes kockázatkezelést. Az MNB a hitelintézetek, befektetési vállalkozások és befektetési alapkezelők vonatkozásában már korábban közzétette a javadalmazási politikával kapcsolatos elvárásaira vonatkozó ajánlásait². Jelen ajánlás nem felülírja, hanem kiegészíti az MNB javadalmazási témakörben közzétett korábbi ajánlásait.

Az EÉPH iránymutatások közzétételét követően kihirdetésre került a 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a befektetési vállalkozások szervezeti követelményei és működési feltételei, valamint az irányelv alkalmazásában meghatározott kifejezések tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2016. április 25-i (EU) 2017/565 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (a továbbiakban: Rendelet), amely az EÉPH iránymutatás egyes elvárásait jogszabályi követelmény formájában határozza meg. Az ajánlásban ezek a követelmények a Rendeletre való közvetlen hivatkozással kerülnek megjelenítésre.

Az EÉPH iránymutatás a Rendeletben foglalt személyi hatályhoz képest tágabban határozza meg azt a kört, akikre az iránymutatást alkalmazni kell. Az EÉPH iránymutatás szerint a releváns személyek körébe tartoznak az olyan személyek, akik lényeges hatással lehetnek a nyújtott szolgáltatásra, a vállalkozás szervezeti magatartására, ideértve az ügyfelekkel közvetlenül érintkező ügyfélszolgálati munkatársakat, az értékesítési személyzetet, a befektetési szolgáltatások, kiegészítő szolgáltatások nyújtásában közvetetten részt vevő

² a javadalmazási politika alkalmazásáról szóló 3/2017. (II. 9.) MNB ajánlás; az ÁÉKBV-alapkezelők által alkalmazandó javadalmazási politikáról szóló 3/2018. (I. 16.) MNB ajánlás; az alternatív befektetési alapkezelők által alkalmazandó javadalmazási politikáról szóló 4/2018. (I. 16.) MNB ajánlás

egyéb olyan munkatársakat, akiknek a javadalmazása nem helyénvaló módon arra ösztönözheti őket, hogy az ügyfelek legjobb érdekével ellentétes módon járjanak el. Idetartoznak az értékesítőket felügyelő személyek (pl. a közvetlen felettesek), akiket arra ösztönözhetnek, hogy nyomást gyakoroljanak az értékesítési személyzetre, vagy a pénzügyi elemzők, mivel az általuk készített dokumentumokat az értékesítési személyzet felhasználhatja arra, hogy az ügyfeleket befektetési döntések meghozatalára készítse. A releváns személyekre további példaként említi meg az EÉPH iránymutatás a panaszkezelésben, a követelések feldolgozásában, az ügyfelek megtartásában és a terméktervezésben és -fejlesztésben részt vevő személyeket, illetve a vállalkozás ügynökeit.

Az EÉPH iránymutatás teljeskörű implementálása, valamint annak érdekében, hogy az ügyfelek legjobb érdekével ellentétes módon történő eljárásra való lehetséges káros ösztönzők minden olyan személy esetében kizárásra kerüljenek, ahol ennek a lehetősége felmerül, az MNB ajánlás is az EÉPH iránymutatásban szereplő bővebb személyi hatályra terjed ki.

A Bszt. 4. melléklet 1. pontjával összhangban az MNB elvárja, hogy az intézmény az ajánlásban foglaltakat az intézmény méretének, belső szervezete és tevékenysége jellegének, körének és összetettségének megfelelő módon és mértékben, az ajánlásban foglalt elvek és célkitűzések figyelembevételével alkalmazza.

Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, az ajánlás címzettjei a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre azonban természetesen továbbra is kötelesek.

II. Értelmező rendelkezések

1. Jelen ajánlás alkalmazásában:

1.1. felső vezetés: az intézmény vezető állású személyei;

1.2. javadalmazás: a befektetési szolgáltatás, kiegészítő szolgáltatás ügyfeleknek történő nyújtásában közvetlenül vagy közvetetten részt vevő releváns személyek számára az intézmény által teljesített minden kifizetés vagy juttatás. A javadalmazás összegének megállapítása és alap-, illetve teljesítményjavadalmazási kategóriákba való besorolása során mind a pénzügyi jellegű (pl. készpénz, részvények, opciók, a releváns személyeknek nyújtott kölcsönök törlése elbocsátáskor, nyugdíj-hozzájárulások, harmadik felek által fizetett díjak nyereségrészesedési modellek révén, vagy fizetésemelés), mind a nem pénzügyi jellegű (pl. egészség-biztosítás, kedvezményes gépjármű- vagy mobiltelefon-használat) javadalmazást is figyelembe kell venni.

1.3. mennyiségi kritériumok: olyan számszerű vagy pénzügyi adatok, amelyeket az intézmény a releváns személy javadalmazásának megállapítására használ fel (pl. az eladott eszközök

értéke, értékesítési volumenek, az értékesítések vagy az új ügyfelek tekintetében meghatározott célszámok);

1.4. minőségi kritériumok: a mennyiségi kritériumokon kívüli egyéb kritériumok, amelyek jelenthetnek olyan számszerű vagy pénzügyi adatokat is, amelyeket az intézmény a releváns személy által nyújtott teljesítmény, az ügyfél számára nyújtott szolgáltatás minőségének értékelésére használ fel (pl. az ügyfél befektetésének hozama, hosszú időtávon nagyon alacsony számú panasz);

1.5. releváns személy:

- a) a Rendelet 2. cikk 1. pontjában meghatározott személy;
- b) azon személy, aki lényeges hatással lehet a nyújtott befektetési szolgáltatásra, kiegészítő szolgáltatásra, az intézmény szervezeti magatartására, ideértve az ügyfelekkel közvetlenül érintkező ügyfélszolgálati munkatársat, az értékesítési személyzetet, a befektetési szolgáltatás, kiegészítő szolgáltatás nyújtásában közvetetten részt vevő egyéb olyan munkatársat, akinek a javadalmazása nem helyénvaló módon arra ösztönözheti az adott személyt, hogy az ügyfelek legjobb érdekével ellentétes módon járjon el;
- c) az értékesítőket felügyelő személy (pl. a közvetlen felettes), akit arra ösztönözhetnek, hogy nyomást gyakoroljon az értékesítési személyzetre;
- d) a pénzügyi elemző;
- e) a panaszkezelésben, a követelések feldolgozásában, az ügyfelek megtartásában, a terméktervezésben és -fejlesztésben részt vevő személy.

III. A javadalmazási politikára és gyakorlatra vonatkozó elvárások

2. A Rendelet előírásaival összhangban az intézmény minden ügyfelének érdekeit figyelembe véve, megfelelő belső eljárások szerint javadalmazási politikát és gyakorlatot határoz meg és vezet be annak biztosítására, hogy az ügyfeleket méltányosan kezeljék, és érdekeiket ne sértsék az intézmény rövid, közép- és hosszú távra elfogadott javadalmazási gyakorlatai. A javadalmazási politikát és gyakorlatot oly módon kell kidolgozni, hogy ne alakuljon ki olyan összeférhetlenség vagy ösztönző hatás, amely a releváns személyeket bármely ügyfél esetleges hátrányára saját érdekeik vagy az intézmény érdekeinek előtérbe helyezésére készíti. Ilyen negatív ösztönző lehet például amennyiben az intézmény a számára előnyösebb termékek értékesítését ösztönzi, vagy a saját kibocsátású pénzügyi eszközök értékesítését helyezi előtérbe (self-placement).

3. A Rendelet előírásaival összhangban az intézmény biztosítja, hogy javadalmazási politikája és gyakorlata az intézmény által nyújtott befektetési szolgáltatásra, kiegészítő szolgáltatásra vagy az intézmény magatartására – az ügyfelek típusától függetlenül – közvetlenül vagy közvetve olyan befolyást gyakorló minden releváns személyre alkalmazandó legyen, amely befolyás, e személyek esetlegesen összeférhetlenség kialakulásához vezető javadalmazása és hasonló ösztönzői mellett, az intézmény bármely ügyfelének érdeke elleni fellépésre készítheti e személyeket.

4. Az MNB elvárja, hogy az intézmény a javadalmazási politikája és gyakorlata kialakítása és felülvizsgálata során vegye figyelembe az esetleges üzletviteli és összeférhetlenségi kockázatokat is. Annak érdekében, hogy az intézmény által rövid, közép- és hosszú távon alkalmazott javadalmazási politika és gyakorlat ne sértse az ügyfelek érdekeit, az intézmény javadalmazási politikáját és gyakorlatát célszerű összhangba hozni az összeférhetlenség és az üzletviteli kockázatok kezelésére vonatkozó eljárásokkal és követelményekkel.

5. A Bszt. üzletviteli és összeférhetlenségi követelményeinek betartása érdekében az MNB elvárja, hogy az intézmény ne alkalmazzon olyan eljárást, amely során a releváns személy javadalmazása kizárólag egy előre meghatározott pénzügyi eszköz vagy pénzügyi eszközök meghatározott kategóriáinak értékesítése alapján kerül meghatározásra. A Rendelet előírásaival összhangban a javadalmazás és az egyéb ösztönzők nem alapulhatnak kizárólag vagy döntően mennyiségi üzleti szempontokon, hanem az intézménynek maradéktalanul figyelembe kell vennie az alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelést, az ügyfelek méltányos kezelését és az ügyfeleknek nyújtott szolgáltatások minőségét tükröző minőségi szempontokat is.

6. Annak érdekében, hogy a lehetséges üzletviteli és összeférhetlenségi kockázatok ne érintsék hátrányosan az ügyfelek érdekeit, az MNB elvárja, hogy az intézmény a javadalmazási politika és gyakorlat kialakítása során vegye figyelembe többek között a releváns személy feladat- és hatáskörét, a kínált termékek típusát és a forgalmazási módszereket is (pl. tanácsadással kísért vagy tanácsadás nélküli, személyes vagy távközlési eszköz segítségével bonyolított).

7. A Rendelet előírásaival összhangban az intézménynek a javadalmazás rögzített és változó elemei közötti egyensúlyt mindenkor biztosítania kell oly módon, hogy a javadalmazás szerkezete ne részesítse előnyben az intézmény vagy releváns személyeinek érdekeit bármely ügyfél érdekével szemben. Ennek megfelelően elvárt, hogy a javadalmazási politika és gyakorlat kialakításakor az intézmény ügyfelei érdekeit szem előtt tartva biztosítsa, hogy a javadalmazás alapjavadalmazás és teljesítményjavadalmazás elemei megfelelő arányban álljanak egymással. A teljesítményjavadalmazás teljes javadalmazáson belüli túl magas aránya esetén – különösen, ha az kizárólag vagy nagyrészt mennyiségi kritériumokon alapul – előfordulhat, hogy a releváns személy az ügyfelek legjobb érdeke helyett inkább a rövid távú haszonszerzést helyezi előtérbe. Az MNB elvárja, hogy az intézmény által alkalmazott javadalmazási politika és gyakorlat kellően rugalmas legyen, és a teljesítmény komplex értékelése alapján tartalmazza annak lehetőségét is, hogy az intézmény egyáltalán ne fizessen teljesítményjavadalmazást.

8. A teljesítményjavadalmazás meghatározása céljából történő teljesítményértékeléskor az MNB elvárja, hogy az intézmény ne csak az értékesítési volumeneket vegye figyelembe, mert ez összeférhetlenséget teremthet, amely végül az ügyfél kárára válhat. A közvetítők javadalmazásának meghatározásakor az intézmény figyelembe veheti a közvetítők jogállását (függő és független közvetítők). Az intézmény javadalmazási politikájának és gyakorlatának

azonban ilyen esetben is célszerű meghatározni a releváns személyek teljesítményének értékelésére használandó megfelelő kritériumokat. Ennek az értékelésnek olyan minőségi kritériumokon célszerű alapulnia, amelyek arra ösztönzik a releváns személyeket, hogy az ügyfelek legjobb érdekében járjanak el.

9. Amennyiben a javadalmazás részben vagy teljes mértékben teljesítményjavadalmazás, az MNB elvárja, hogy az intézmény a javadalmazási politikájában és gyakorlatában olyan megfelelő kritériumokat határozzon meg, amelyek összehangolják a releváns személyek vagy az intézmény, illetve az ügyfelek érdekeit. Ennek során az intézménynek olyan minőségi kritériumokat célszerű alkalmaznia, amelyek arra ösztönzik a releváns személyeket, hogy az ügyfél legjobb érdekében járjanak el. A minőségi kritériumok között szerepelhet a szabályozási követelményeknek való megfelelés (különösen az üzletviteli szabályoknak való megfelelés és a releváns személyek által az ügyfeleknek eladott eszközök megfelelőségének felülvizsgálata), a belső eljárások betartása, az ügyfelekkel szembeni tisztességes bánásmód, az ügyfelek elégedettsége.

10. A releváns személyek teljesítményének meghatározása során az MNB elvárja, hogy az intézmény a releváns személy által kifejtett tevékenységeket az üzletviteli szabályoknak való megfelelés, és általában az ügyfelek legjobb érdekeinek szolgálatára vonatkozó kötelezettségnek való megfelelés szempontjából is értékelje.

11. A Rendelet előírásaival összhangban az intézmény javadalmazási politikáját az intézmény vezető testülete hagyja jóvá, figyelembe véve a megfelelési funkciót ellátó szervezeti egység, személy vagy személyek (a továbbiakban együtt: megfelelési funkció ellátója) véleményét. Az intézmény felső vezetése felel a javadalmazási politika napi szintű végrehajtásáért és a politikához kapcsolódó megfelelési kockázatok ellenőrzéséért.

12. A javadalmazási politika és gyakorlat keretében az MNB elvárja, hogy az intézmény olyan intézkedéseket fogadjon el és tartson fenn, amelyek lehetővé teszik annak hatékony megállapítását, ha a releváns személy nem az ügyfél legjobb érdekében jár el, és biztosítják a korrekciós intézkedések meghozatalát.

13. Az MNB elvárja, hogy az intézmény kezdettől fogva világosan tájékoztassa a releváns személyeket azokról a kritériumokról, amelyeket javadalmazásuk meghatározására fel fog használni, valamint a teljesítményértékelések lépéseiről és időzítéséről. Elvárás továbbá, hogy az intézmény által a releváns személyek teljesítményének értékelésére használt kritériumok hozzáférhetőek és érthetőek legyenek, továbbá megfelelően rögzítésre kerüljenek.

14. Az MNB elvárja, hogy az intézmény kerülje a szükségtelenül összetett javadalmazási politika és gyakorlat alkalmazását (így például a különböző politikák és gyakorlatok kombinálását vagy a túl sok szemponton alapuló rendszereket, amelyek növelik annak a kockázatát, hogy a releváns személyek magatartását ne az ügyfelek legjobb érdekének a szolgálata vezérelje, és hogy a fennálló kontrollintézkedések ne legyenek eléggé hatékonyak az ügyfél érő hátrány kockázatának megállapítása tekintetében). Az ilyen politika és gyakorlat alkalmazása következetlen megközelítésekhez vezethet, és gátolhatja a politikának a

megfelelési funkció ellátója általi megfelelő ismeretét és ellenőrzését. Az ajánlás melléklete szemléltető példákat mutat be az olyan javadalmazási politikákra és gyakorlatokra nézve, amelyek összetettségükből adódóan nehezen kezelhető kockázatokat teremtenek, és erőteljesen ösztönzik meghatározott termékek eladását.

15. Az MNB elvárja, hogy az intézmény javadalmazási politikáját írásban rögzítse, és rendszeresen felülvizsgálja.

16. Az MNB elvárja, hogy az intézmény biztosítsa, hogy az új termékek vagy szolgáltatások bevezetése során az általa elfogadott szervezeti intézkedések megfelelően figyelembe vegyék a javadalmazási politikát és gyakorlatot, valamint azokat a kockázatokat, amelyek e termékek vagy szolgáltatások kapcsán felmerülhetnek. Ennek részeként különösen fontos, hogy egy új termék bevezetése előtt az intézmény értékelje, hogy az adott termék forgalmazásával összefüggő javadalmazási elemek megfelelnek-e az intézmény javadalmazási politikájának és gyakorlatának, és így nem hordoznak-e magukban üzletviteli és összeférhetlenségi kockázatot, illetve, hogy ezt a folyamatot az intézmény megfelelően dokumentálja.

IV. A javadalmazási politikához és gyakorlathoz kapcsolódó kockázatok ellenőrzése

17. Az MNB elvárja, hogy az intézmény megfelelő ellenőrzési rendszert alakítson ki és működtessen a javadalmazási politika és gyakorlat jogszabályoknak és belső eljárásoknak való megfelelésének ellenőrzése céljából, illetve annak biztosítására, hogy azok a kívánt eredményhez vezessenek. Ajánlott, hogy az ellenőrzési rendszer az intézmény egészére terjedjen ki, és rendszeres időközönként kerüljön felülvizsgálatra. Az ellenőrzési rendszer célszerűen magában foglalja az ügyfél részére nyújtott szolgáltatás minőségének értékelését (pl. a telefonos értékesítés esetében a hívások nyomon követését, a tanácsadás és a biztosított ügyfélportfóliók mintavételezését azok alkalmasságának ellenőrzése céljából, vagy az ügyfelek egyéb dokumentumainak rendszeres vizsgálatát).

18. Amennyiben a javadalmazási politika és gyakorlat egyes elemei miatt az ügyfeleket hátrány éri vagy érheti, az MNB elvárja, hogy az intézmény megfelelő lépéseket tegyen a lehetséges üzletviteli és összeférhetlenségi kockázatoknak ezen elemek felülvizsgálata, módosítása révén történő kezelése érdekében, illetve megfelelő ellenőrzési rendszert és jelentéstételi mechanizmusokat alakítson ki annak érdekében, hogy ezáltal mérsékelje a lehetséges üzletviteli és összeférhetlenségi kockázatokat.

19. Az MNB elvárja, hogy az intézmény olyan megfelelő és átlátható belső eljárásrendet alakítson ki, amely az intézmény és a pénzügyi csoport egészében is biztosítja, hogy a Bszt. összeférhetlenségi és üzletviteli követelményeinek való esetleges meg nem felelés megfelelő módon feltárásra kerül.

20. A megfelelési funkció ellátóját célszerű bevonni a javadalmazási politika és gyakorlat kialakításának folyamatába még azelőtt, mielőtt azokat a releváns személyek tekintetében az intézmény alkalmazná. A javadalmazási politika és gyakorlat kialakításának, valamint az ezekre

vonatkozó jóváhagyási folyamatnak az ellenőrzése érdekében a megfelelési funkció ellátója megvizsgálja, hogy az intézmény megfelel-e a Bszt. üzletviteli és összeférhetlenségi követelményeinek. Ennek érdekében az MNB elvárja, hogy a megfelelési funkció ellátója hozzáférhessen valamennyi, a vizsgálathoz szükséges dokumentumhoz. Elvart továbbá, hogy az ellenőrzési feladatokat ellátó személyek függetlenek legyenek az általuk felügyelt üzleti egységektől, megfelelő jogkörrel rendelkezzenek az ellenőrzések lefolytatásához, illetve, hogy a javadalmazásuk a feladatköreikhez kapcsolódó célkitűzések elérésén alapuljon, függetlenül az általuk ellenőrzött üzleti területek teljesítményétől.

21. Az MNB elvárja, hogy az intézmény felső vezetése és felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testülete tegye meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a releváns személyekre vonatkozó javadalmazási politika és gyakorlat elősegítse az összeférhetlenségi és üzletviteli politikáknak és eljárásoknak való megfelelést.

22. Elvart, hogy az intézmény a befektetési szolgáltatási tevékenység kiszervezése esetén is biztosítsa az ügyfelek legjobb érdekeinek figyelembevételét. Amennyiben egy intézmény egy másik intézményt kíván igénybe venni a befektetési szolgáltatások, kiegészítő szolgáltatások nyújtásához, célszerű ellenőriznie, hogy a másik intézmény javadalmazási politikája és gyakorlata összhangban van-e a jelen ajánlásban foglaltakkal.

23. Az ajánlás melléklete további szemléltető példákat tartalmaz olyan javadalmazási politikára és gyakorlatra, amelyek bizonyos termékek értékesítésére ösztönöznek, és amelyek miatt ezért az intézmény nehezen tudna megfelelni a Bszt.-ben meghatározott követelményeknek. Az MNB elvárja, hogy az intézmény a javadalmazási politikája és gyakorlata kialakítása és végrehajtása során vegye figyelembe az ilyen példákkal járó üzletviteli és összeférhetlenségi kockázatokat.

V. Záró rendelkezések

24. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

25. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt intézmények körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.

26. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja

szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.

27. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását 2020. április 1-től várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Dr. Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Szemléltető példák nehezen kezelhető problémákat előidéző javadalmazási politikákra és gyakorlatokra

Bizonyos javadalmazási elemek (pl. teljesítményen alapuló versenyek szervezése a releváns személyek körében) az ügyfeleknek okozott lehetséges kár szempontjából kockázatosabbak, mint más elemek (különösen azok, amelyek olyan összetevőket tartalmaznak, amelyek befolyásolni hivatottak a releváns személyek, különösen az értékesítők magatartását). Az alábbiakban olyan, nagy kockázatú javadalmazási politikákat és gyakorlatokat bemutató példák kerülnek felsorolásra, amelyek nehezen kezelhető problémákat eredményeznek, és ezáltal megnehezítik az intézmény számára a Bszt.-ben foglalt követelményeknek való megfelelést. Az alábbiakban felsorolt példák nem feltétlenül jelentik azt, hogy azok megvalósulása esetén az ügyfél legjobb érdekében történő értékesítés követelménye nem érvényesül, hanem csak azt jelzik, hogy az ilyen esetekben az intézménynek kiemelten meg kell vizsgálnia azt, hogy a javadalmazási gyakorlat nem eredményezte, eredményezheti az ügyfél érdekeinek a sérülését. Ennek megfelelően a példákban foglalt összeférhetlenségi esetek is elfogadhatónak minősülhetnek, feltéve, hogy az intézmény olyan kiegészítő megoldásokat alkalmaz, amelyek összességében biztosítják az ügyfél legjobb érdekében történő eljárást.

1. Olyan ösztönzők alkalmazása, amelyek arra ösztönzik a releváns személyeket, hogy valamely termék vagy termékcsoport helyett egy másik terméket vagy termékcsoportot értékesítsenek vagy erőltessenek rá az ügyfelekre, vagy szükségtelen, nem alkalmas vásárlásokat és eladásokat bonyolítsanak le a befektető számára. Idetartoznak különösen az olyan helyzetek, amikor az intézmény egy új terméket vezet be, vagy nyomást gyakorol az értékesítőkre egy meghatározott termék eladása érdekében (pl. a hónap terméke vagy saját termék), és ösztönzőkkel jutalmazza a releváns személyeket, ha ezt a meghatározott terméket értékesítik. Amennyiben a különböző terméktípusok esetében alkalmazott ösztönzők eltérők, akkor nagy a kockázata annak, hogy a releváns személyek az egyéb termékekkel szemben annak a terméknek az értékesítését részesítik előnyben, amely magasabb javadalmazást eredményez a számukra, anélkül, hogy megfelelően mérlegelnék az ügyfél legjobb érdekét.

a) Példa: az intézmény egyéni termékértékesítésekhez kötött javadalmazási politikával és gyakorlattal rendelkezik, amelyek keretében a releváns személy különböző mértékű ösztönzőket kap az általa értékesített meghatározott termékek vagy termékcsoportok vonatkozásában.

b) Példa: az intézmény olyan javadalmazási politikával és gyakorlattal rendelkezik, amelyben a javadalmazás mértékét a releváns személy által értékesített termékek volumenéhez kötik, amelynek keretében a releváns személy az értékesíthető valamennyi termék vonatkozásában általában azonos mértékű ösztönzőt kap. Egyes korlátozott időszakokban azonban, amelyek promóciós vagy marketingtevékenységekkel esnek

egybe, az intézmény bizonyos termékek esetében megemeli a kifizetett ösztönző mértékét.

c) Példa: Olyan ösztönzők alkalmazása, amelyek arra ösztönözhetik a releváns személyeket (különösen, ha azok javadalmazása kizárólag jutalékokból áll), hogy részvények helyett befektetési jegyeket értékesítsenek – noha a két termék egyformán alkalmas lenne az ügyfél számára –, mivel az utóbbiak értékesítése lényegesen magasabb jutalékkal jár.

2. Olyan, a javadalmazás kifizetéséhez kapcsolódó eljárások alkalmazása, amelyek esetében a javadalmazási politika és gyakorlat magában foglal olyan követelményeket, amely szerint a különböző termékek esetében a releváns személynek el kell érnie egy minimális értékesítési szintet ahhoz, hogy a részére az intézmény bármilyen bónuszt fizessen. Az ilyen javadalmazási politikáról és gyakorlatról valószínűsíthető, hogy nem egyeztethető össze azzal a követelménnyel, hogy az intézménynek az ügyfél legjobb érdekében kell eljárnia. A javadalmazás kifizetését meghatározott feltételek teljesítéséhez kötő eljárás nem megfelelő értékesítésre készítheti a releváns személyeket. Ha például az értékesítések után csak akkor jár bónusz, ha a releváns személy több különböző terméktípus esetében is eléri a minimális célszámot, akkor ez a követelmény negatív hatással lehet arra, hogy a releváns személy megfelelő termékeket ajánljon az ügyfél számára. További példa erre, ha a bónusz vagy az ösztönzők kifizetését az intézmény azért csökkenti, mert a releváns személynek valamilyen másodlagos célértéket vagy küszöbértéket nem sikerült elérni.

a) Példa: az intézménynél a releváns személyek az ügyfelek különböző igényeit kielégítő termékeket értékesítenek, és a termékválasztékot az ügyfél igény típusa alapján három csomagra bontják. A releváns személynek kifizetendő ösztönző minden egyes értékesített termékkel tovább halmozódik, az egyes havi időszakok végén azonban az intézmény egyáltalán nem fizet ösztönzőt, ha a releváns személy nem érte el az egyes termékcsomagokra meghatározott értékesítési célérték legalább 50%-át.

b) Példa: az intézmény olyan termékeket értékesít, amelyekhez opcionális kiegészítő elemek választhatók. A releváns személy minden értékesítés után ösztönző kifizetésben részesül, és ha az ügyfél valamilyen kiegészítő elemet is megvásárol, azért további kifizetés jár. Az egyes havi időszakok végén azonban az intézmény egyáltalán nem fizet ösztönzőt a releváns személynek, ha az általa kiegészítő elemmel értékesített termékek aránya nem éri el az 50%-ot.

3. Olyan változó összegű munkabér alkalmazása, amely esetében a releváns személyek alapbére az értékesítési célszámokhoz viszonyított teljesítmény alapján változik (csökken vagy nő): ilyen esetekben a releváns személy teljes fizetése ténylegesen változó javadalmazássá válhat.

a) Példa: az intézmény lényegesen csökkenti a releváns személy alapbérét, ha az nem ér el meghatározott értékesítési célértékeket. Emiatt fennáll annak a kockázata, hogy a releváns személy e következmény elkerülése érdekében nem megfelelő értékesítéseket

fog lebonyolítani. Ugyanígy, a releváns személyeket az alpbér és a kapcsolódó juttatások emelésének kilátása is erőteljesen ösztönözheti az értékesítésre.

4. Olyan javadalmazási politika és gyakorlat kialakítása, amely keretében egyetlen további értékesítés aránytalanul magas plusz javadalmazást eredményez. Fokozott kockázattal jár, amennyiben a releváns személynek valamilyen minimális értékesítési szintet kell elérnie ahhoz, hogy teljesítményjavadalmazásban részesülhessen, vagy az intézmény növelje a teljesítményjavadalmazás mértékét. További negatív példa az olyan rendszerek alkalmazása, amelyek „gyorsítókat” foglalnak magukban, vagyis egy meghatározott küszöb átlépése esetén növelik a kifizetett bónusz arányát. Szintén káros hatással járhat az ügyfél számára, ha az intézmény az ösztönzőket visszamenőlegesen fizeti az összes értékesítés alapján, nem pedig csak a meghatározott küszöbérték feletti értékesítések után, ami jelentősen ösztönözheti a releváns személyeket arra, hogy bizonyos körülmények között meghatározott termékeket értékesítsenek.

a) Példa: az intézmény az egy negyedévben eladott egyes termékek után gyorsított ösztönző kifizetéseket teljesít a releváns személyeknek, az alábbiak szerint:

- a célérték 0-80%-a nincs kifizetés
- a célérték 81-90%-a értékesítésenként 50 EUR
- a célérték 91-100%-a értékesítésenként 75 EUR
- a célérték 101-120%-a értékesítésenként 100 EUR
- a célérték 120%-a felett értékesítésenként 125 EUR

Ez a példa arra az esetre is vonatkozik, amikor a releváns személy nagyobb részesedést kap az elért jutalékból vagy bevételből.

b) Példa: az intézmény ugyanolyan gyorsított skálát használ, mint az előző példában, de az értékesítésenkénti kifizetés növekedését visszamenőlegesen alkalmazza a negyedévben lebonyolított összes értékesítésre (pl. a célérték 91%-ának átlépésekor az addig értékesítésenként 50 EUR díjjal halmozódó ösztönző kifizetéseket értékesítésenként 75 EUR-ra emeli). Ez egy olyan helyzetet teremt, amelyben a magasabb célsáv eléréséhez szükséges egyetlen további értékesítés az ösztönző aránytalan növekedéséhez vezet.

5. Példák a teljesítményjavadalmazással kapcsolatos helyes gyakorlatra:

a) A kifizetett teljes javadalmazás teljesítményjavadalmazási részét az intézmény lineárisan számítja ki és ítéli oda, nem pedig egy „mindent vagy semmit” jellegű célszám elérésétől teszi függővé. Az intézmény egyes esetekben úgy dönt, hogy a teljesítményjavadalmazást egy megfelelő időszak során több részletben fizeti ki, annak érdekében, hogy a kifizetések során a hosszú távú eredményeket is figyelembe vegye, és azok alapján szükség esetén utólagos korrekciót végezzen.

b) Az intézmény alapvetően megváltoztatja a teljesítményjavadalmazás alkotóelemeit. A javadalmazás teljesítménytől függő alkotóeleme a változtatást követően minőségi kritériumokon alapul, és jobban tükrözi az alkalmazottaktól megkívánt magatartást, vagyis az ügyfelek legjobb érdekének szolgálatát.

c) A releváns személyek teljesítményjavalmazásának meghatározása során használt mutatók azonosak az értékesített termékek teljes körében, és minőségi kritériumokat is magukban foglalnak.

d) Az intézmény az előre rögzített futamidő nélküli, nyílt végű befektetés esetén a javalmazás kifizetését meghatározott időre (évre) vagy a termék beváltásáig elhalasztja.

e) Az intézmény a teljesítményjavalmazás kifizetését hozzáigazítja a befektetés futamidejéhez, vagy elhalasztja annak biztosítása érdekében, hogy az eladott termék tekintetében ténylegesen figyelembe vegye a termék ügyfélnél jelentkező végső hozamát, és szükség esetén a megítélt változó javalmazást a végső hozam figyelembevételével korigálja.

f) A releváns személyek javalmazása egyaránt függ az értékesített termékek volumenétől és e termékeknek a megfelelő időtáv során az ügyfélnél jelentkező tényleges hozamától. Ebben az esetben az intézmény a nyújtott szolgáltatás minőségét a pénzügyi adatok értékelése alapján állapítja meg.

6. Példák a teljesítményjavalmazással kapcsolatos helytelen gyakorlatra:

a) Az intézmény külön kiegészítő javalmazást ajánl a befektetési tanácsadóknak azzal a céllal, hogy azok olyan új befektetési alapokhoz kapcsolódó termékek vásárlására biztassák az ügyfeleket, amelyek értékesítéséhez az intézménynek különös érdeke fűződik. Ez gyakran együtt jár azzal, hogy ahhoz, hogy az ügyfél be tudjon fektetni ezekbe az új termékekbe, az érdekelt személynek azt kell javasolnia, hogy az ügyfél adjon el bizonyos termékeket, amelyeknek máskülönben a megtartását ajánlaná.

b) A vezetők és az alkalmazottak jelentős bónuszt kapnak abban az esetben, ha egy meghatározott termék értékesítési volumene jelentősen növekszik. Ennek következtében az intézmény ezt a meghatározott terméket értékesíti, függetlenül attól, hogy az valóban megfelelő termék-e a megcélzott ügyfelek számára. A kockázatkezelő figyelmeztetéseit figyelmen kívül hagyják, mert a befektetési termék nagy nyereséget eredményez az intézmény számára. Mire az azonosított kockázatok miatti veszteségek ténylegesen bekövetkeznek, a termékeket már eladták, az értékesítéshez kapcsolódó bónuszokat pedig már kifizették.

c) A teljes javalmazás teljesítményhez kötött eleme csak az eladott volumenen alapszik, és a releváns személy az ügyfelek legjobb érdeke helyett inkább a rövid távú hasznokat helyezi előtérbe.

d) Annak érdekében, hogy további javalmazáshoz jusson, a releváns személy az ügyfél portfólióján belül gyakran vásárol és ad el anélkül, hogy megvizsgálná, hogy ez a tevékenység megfelelő-e az ügyfél számára. Hasonlóképpen, a releváns személy ahelyett, hogy mérlegelné valamely termék ügyfél számára való alkalmasságát, inkább a rövid befektetési futamidejű termékek értékesítésére összpontosít annak érdekében, hogy a rövid futamidő lejártakor további javalmazáshoz jusson, a termék újbóli befektetésén keresztül.

7. Példák a javadalmazási politikához és gyakorlathoz kapcsolódó kockázatok ellenőrzésével kapcsolatos helyes gyakorlatra:

a) Az intézmény az információk széles körét használja az üzleti minőség nyomon követésére és az értékesítési szerkezetre vonatkozóan, beleértve a trendek és a kiváltó okok elemzését annak érdekében, hogy azonosítsa a fokozottan kockázatos területeket, és támogassa az értékesítés nyomon követésének kockázatalapú megközelítését, különös hangsúlyt helyezve a kiemelkedően magas teljesítményt nyújtó releváns személyekre. Az intézmény gondoskodik arról, hogy az ilyen elemzések eredményeit dokumentálják és jelentsék a felső vezetésnek, a korrekciós intézkedésekre vonatkozó javaslatokkal együtt.

b) Az intézmény információgyűjtő eszközöket használ annak érdekében, hogy különféle időtávokon értékelje a változó javadalmazásban részesülő releváns személyek által nyújtott befektetési szolgáltatások keretében az ügyfelek által elért befektetési hozamokat. A helyes gyakorlat úgy állapítható meg, ha a teljesítményjavadalmazás nyújtásában nem valamilyen értékesítési célszám, hanem inkább ennek az információnak az értékelése játszik szerepet.

c) Az intézmény évente értékeli, hogy az általa használt információkezelési eszközök megfelelően gyűjtik-e a releváns személyek számára kifizetett teljesítményjavadalmazás megállapításához szükséges kvalitatív adatokat.

d) Annak értékelése érdekében, hogy ösztönző rendszerei megfelelőek-e, az intézmény egy olyan programot indít el, amelynek keretében a személyes értékesítési folyamattal járó eladás lebonyolítása után nem sokkal felveszik a kapcsolatot az ügyfelek egy, mintavétel során kiválasztott csoportjával, vagy utólagosan meghallgatják a kiválasztott ügyfelekkel lefolytatott, rögzített, értékesítési célú telefonbeszélgetéseket annak tesztelése érdekében, hogy az értékesítő az ügyfél legjobb érdekével összhangban, becsületesen, tisztességesen és szakszerűen járt-e el.

d) Az intézmény a legmagasabb javadalmazást elérő és a legjobb teljesítményt nyújtó releváns személyeket nagyobb kockázatot hordozó alkalmazottakként tartja számon, és emiatt rájuk az ellenőrzés során külön figyelmet fordít; az intézmény a megfelelés közvetlen ellenőrzése céljából olyan információkat használ fel, mint például a korábbi megfelelési eredmények, panaszok és törlési adatok. Az ilyen vizsgálatok eredményei hatással vannak a javadalmazási politika és gyakorlat kialakítására, felülvizsgálatára.

8. Példák a javadalmazási politikához és gyakorlathoz kapcsolódó kockázatok ellenőrzésével kapcsolatos helytelen gyakorlatra:

a) Az intézmény a teljesítményjavadalmazás értékelésének kritériumaként főként mennyiségi adatokra támaszkodik.

b) Az intézmény nem követi nyomon, nem értékeli, illetve nem előzi meg azokat a kockázatokat, amelyek a teljesítményjavadalmazás egy részének vagy egészének a mennyiségi adatokra való alapozásából származnak.

c) A felső vezetés különféle stratégiai célokat szab meg, amelyeket az intézménynek az adott évben el kell érnie. Megállapítható, hogy valamennyi cél kizárólag pénzügyi és kereskedelmi szempontokra összpontosul, anélkül, hogy figyelembe venné az intézmény

ügyfeleit érő potenciális hátrányokat. A javadalmazási politika ezekhez a stratégiai célokhoz igazodik, és emiatt határozottan a rövid távú pénzügyi és kereskedelmi célokat helyezi előtérbe.

d) A javadalmazási politika és gyakorlat kialakítása és értékelése során tanúsított gondosság ellenére annak egyes elemei mégis hátrányosak az ügyfél számára, mert olyan kockázatokat tartalmaznak, amelyeket azonosítani és mérsékelni kell.